

# SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

zhaja vsak četrtletnik in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 6 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hoče sam pojeti, plača na leto samo 8 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se pošilja do odpovedi. — Deležniki „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 v. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo Koroška cesta št. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petitive za enkrat 15 v, za dvakrat 25 v, za trikrat 35 v. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede popoldne. Nezaprete reklamacije so poštnine proste.

## Nova volilna pravica.

(Iz peresa spodnještajerskega rodoljuba.)

Nihče ne more reči, da je veliko delo volilne spremembe v državnem zboru šlo mimo nas Slovencev brez vsakega utisa. Nasprotno, Slovenci smo s svojim velikim zanimanjem za to dalekosojno vprašanje pokazali, da ne spimo političnega spanja, ampak da se živo pričujemo zanimati za vse, kar odločuje našo usodo.

Toda drugo vprašanje je, ali zavzemamo povsod pravo stališče, recimo sedaj proti nekaterim določbam novega volilnega reda. Tako n. pr. stavimo različne predloge zaradi mestnih mandatov na Spodnjem Štajerskem.

Moje mnenje je, da spodnještajerskim mestom in trgov ne gre poseben mandat, izvzemši morda Maribor z njegovimi bližnjimi predmestnimi kraji, kjer stanujejo ljudje istih težav kakor v mestu.

Slovenci na Spodnjem Štajerskem bi morali iz narodnega in gospodarskega stališča zahtevati, da mesta in trgi volijo z deželjo.

Nobenom mestu, razven menda Maribor, in noben trg na Spodnjem Štajerskem nima izrazito obrtnega (industrialnega) značaja. V teh naših mestih in trgih bivajo le nekateri uradniki in pa majhni trgovci, boljše rečeno mešanici, ki občejejo in živijo v vedni gospodarski dotiki z deželjo, koja jim skrbi za vsakdanji kruh. Veliko obrt, ki bi dala kakemu kraju svoj značaj in svoje težnje, pa pogrešamo. Gospodarsko stališče naših mest in trgov torej nikakor ne zahteva, da se ločijo od dežele in izločijo iz deželnih volilnih okrajev mesta in trgi.

Kaj pa naši narodni oziri? Ti pa zelo nujno

zahtevajo, da pridejo vsa mesta in trgi, izvzemši Maribor z najbližjo okolico, v deželne volilne okraje. Res, da bi bili volilni boji vsled tega težavnejši, posebno pri sedajnem političnem stanju, toda ali ni v našem programu, da si moramo te jezikovne otoke na Spodnjem Štajerskem polagoma priboriti? Če mi dovoljnjemo, da se vsako nemškutarstvo gnezgo izloči, potem mi zanikujemo svojo življensko silo v teh krajih; potem izrekamo s tem, da si teh krajev ne upamo priboriti; da nimamo nobenega upanja več, da bi kedaj postali naši. Mi jih izločujemo iz naše politične organizacije ter jih prodajemo.

S tega stališča, in samo s tega stališča, se vsaj meni ne dopade, da tudi na Koroškem vsak majhen tovarniški kraj in vsak trgčič hočejo izločiti, da „osigurajo“ slovenski mandat. Ne mandatov, ampak narodno posest si moramo osigurati oziroma priboriti! Ali si ne upamo pridobiti delavcev na svojo stran? Ali si res ne bomo trgov in manjših mest nikdar osvojili? Ali bodo na vse veke v tujih rokah? Ne, gospoda, tujaj je premalo znanja v našo organizacijsko in življensko moč!

Nočem staviti nobenih predlogov, teh imamo že itak glede volilne spremembe dovolj! Toda opozoriti sem hotel samo našo javnost, da se svojem poslanstvu v mestih in trgih in tovarniških krajih ne smemo odreči, ampak dosledno moramo to zvanje naprej vršiti. Celjski in lipniški mestni mandat bi ne smela biti v volilnopravni predlogi, to zahteva naše gospodarsko in narodno stališče!

## Politični ogled.

Poljedelsko ministrstvo je poslalo v Berlin in Monako kmetijske izvedence, da poročajo ministrstvu, kako se tuje države brigajo za povzdigo kmečkega stana. Vendar enkrat nekaj, kar zahteva sedanjí čas. — Govori se, da bo za sekcijekega šefa v poljedelskem ministrstvu imenovan Poljak vitez Zaleski. Če le gospod vitez razume kaj o kmetijskih težnjah.

Kmetje in kmečke zveze. Vsi stanovi se organizujejo dandanes. Učiteljstvo, uradništvo in delavstvo se zbira v društvih. Ne bilo bi prav, ako bi kmečki stan kot najvažnejši držal roke križem. Že se je ustanovila na Kranjskem ena kmečka zveza, ki ima lepo število članov. A treba je takih zvez tudi po drugih okrajih. Lep zgled naj bodo v tem oziru našim kmetom moravski kmetje. Ti so združeni v katoliški kmečki zvezi, ki šteje na tisoče članov. Vsako leto se zberejo ti močje na sloveči božji poti na Velebradu. Ta opravijo najprvo svojo pobožnost in potem se posvetujejo o potrebah kmečkega stana. Letos so zopet zbrali 7. in 8. sept. Še nikdar ni došlo toliko vrlih katoliških kmetov, nego ta dva dni. Bilo jih je na Velebradu nad 35.000. Voditelja teh kmetov sta državni poslanec Hruban in kmet Šamalik, ki se je udeležil našega tretjega slovenskega katoliškega shoda v Ljubljani, kjer je jako navdušeno govoril. Ni čuda, ako moravski katoliški kmetje, ki so tako dobro organizirani, zmagujejo pri vseh volitvah, tako do bo moravska dežela imela v deželnem zboru kmalu katoliške poslance v večini, kljub vsem liberalnim spletkam. Kmetje, posnemajte v tem vrle brate Moravane! Pristopajte v kmečke zveze, ki se brž ko mogoče osnujejo. Ako pa teh še ni, v katoliška politična društva. Združeni bomo dosegli vse.

## LISTEK.

### Učiteljeva pisma starišem.

Piše Anton Kosi.

Tretje pismo.

Kako naj toraj pripravim svojega otroka za šolo?

Iz prvega pisma je cenj. čitatelj povzel, da ni samo umestno, marveč celo potrebno, da stariši otroka za vstop v šolo — ki je njegova prva stopinja v javno življenje — kolikor mogoče dobro pripravijo. So sicer stariši, ki ne store v tem oziru ničesar, a o njih pravi slovanski pedagog Komenski v znameniti svoji knjigi „Materinska šola“, da ravna jo zelo nesposobno, ker privedejo svojega otroka v šolo učitelja, kakor ovca k čredi (t. j. nepripravljenega), ter ga potem prepuste njemu, naj se bavi z njim, kakor mu drago.

Žalostno je, da se dobé pri nas še vedno stariši, ki glede priprave otroka za šolo delujejo ravno v nasprotnem smislu. O tem pričajo besede, ki se slišijo tako pogosto v hišah, kjer so mali otroci. „Le čakaj, da pride čas, ko bodeš moral v šolo, tam te bodo že učili“, ali pa: „O, da bi začel že vendar enkrat v šolo hoditi, tam te bodo že ukrotili, ti paglavci ti, ničvredni!“

S temi žugajobimi besedami hočejo neprevidni stariši svojega razposajenega in trmoglavega otroka nekoliko ostrašiti, da bi bil potem pridnejši, toda take besede same gotovo ne poboljšajo otroka, pač

pa so vzrok, da se začne šole in učitelja bati. Vsed stariševih besed si misli otrok šole kot najhujši pekel, učitelja pa kot največjega trinoga, ki drugo ne dela kakor deco pretepava. Ni torej čudo, da pride toliko otrok prvokrat v joku v šolo in da preteče prej mnogo časa, predno se nekateri otroci privadijo šole in učitelja.

Prva naloga starišev bodi torej, da vcepijo v mlada otroška srca veselje do šole; zakaj brez veselja otrok do šole je ves učiteljev trud brez uspeha. Poslušajmo kaj pravi v tem oziru škof in pedagog Slomšek! „Ni prav, otroka s šolo strašiti, rekoč: „Če ne boš pridn, bom te pa v šolo dal, da te bojo.“ Dokler se otrok šole boji, se slabo uči; le veselje vsako delo lahko stori.“

Kako pa naj vespljajo stariši otrokom veselje do šole? Pred vsem je potrebno, da govore o šoli in učitelju vedno lepo in spoštljivo, zlasti pa, ko se bliža čas, da pojdejo otroci v šolo. Otrokom se naj pripoveduje, kako veselo je v šoli, da pridejo ondí med druge otroke, da se bodo vsi vkup lepo učili. In kako prijetno se je učiti! Učitelj pa so prijazen gospod, ki vsakemu radi povedo in pokažejo, ako česar ne zna; seveda malopridne in neposlušne otroke tudi pokregajo in kaznujejo, a ti si to zaslužijo. Pridnih otrok pa ne kregajo in ne kaznujejo; te imajo zelo radi. „Kaj ne, Jakec, ti bodeš rad hodil v šolo? In pridn boš tudi! No, potem te bodo gospod učitelj gotovo tudi radi imeli.“

Tako se govori z deco o šoli, a ne jih strašiti z brezovico, ki je tako dolga, da seže z ojo učitelj do zadnje klopi.

Otroka se naj obljudi, da dobi, ko pojde v šolo, novo obleko, lepo torbico, novo knjigo, tablico, kamenček . . . Teh stvari pa stariši otroku ne smejo dati takoj, ko jih kupijo; dobro je, kupljene stvari otroku samo pokazati in potem zopet shraniti.

Kaj in koliko pa naj stariši otroka naučijo, predno ga dvedejo v šolo? Tudi v tem se pogosto ravna napačno. Stariši namreč mislijo: več ko svojega otroka doma naučim, boljše bode v šoli za njega, pa tudi za učitelja, kateremu se z mojim otrokom ne bode treba tako mučiti, kakor z drugim, ki še ne zna čisto nič. A ko bi stariši vedeli, kako malo hvaležen jim je včasih za ta trud v šoli učitelj! In zakaj neki to? Zato, ker je bil način, kako so stariši otroka doma učili — takozvana metoda\* — kriva ali napačna. S svojo krivo metodo pa so stariši otroka samo zmotili, naučili pa so ga b re malo. Tako „pripravljen“ učenec povzroča potem učitelju v šoli mnogo več težav in sitnosti nego oni, ki še knjige nikoli v rokah ni imel. Prav je imel stari učitelj, ki je pripovedoval starišem, ko so mu hvalili svoje otroke, češ, koliko šolskih reči že znajo, lepo povestico o godcu, ki je učil na citre. Ta godec je baje rekel: „Kadar pride k meni učenec, ki še celo nič ne zna, tirjam za poučevanje na mesec deset kron, če pa že kaj zna, pa dvajset.“ Ko so se stariši temu čudili ter ga vprašali, zakaj tako, je dejal: „Pri učenem, ki že

\* Kdor pri pouku ne postopa ravno tako tje v en dan, kakor nanese ravno prilika, marveč se drži gotovih načel, o njem pravimo, da je metodik. Izurjenost v kaki metodi si moremo pridobiti po večletnem poučevanju.